

RECENZII

LIVIA DANDARA

ROMÂNIA ÎN VÎLTOAREA ANULUI 1939

Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1985, 402 p.

Cercetătoarea Livia Dandara ne propune spre lectură o lucrare ce se constituie într-o monografie a tulburătorului an 1939, an de sfârșit și an de început. Sfârșit al unei stări de pace, cînd are loc ocuparea Austriei și înglobarea ei în statul german, dezmembrarea Cehoslovaciei ca stat independent, național și suveran (sept. 1938) și care nu mai oferea popoarelor bătrînei Europe, ce cunoscuseră atîtea distrugătoare războaie șansa unei rezistențe în fața fascismului, prin ridicola și neputincioasa căutare de salvare prin conciliatorism, promovat cu atîta seninătate și, de ce nu am spune-o, naivitate, de către cei care treceau drept „arbitri“ postbelici ai continentului. An de început al unei stări de război, promovată cu atîta consecvență de către Germania hitleristă, constatată și acuzată public de către marile personalități ale vieții politice și diplomatice, care se dorea a fi un semnal de alarmă, pentru ca cei răi să nu triumfe, iar pacea să fie victorioasă.

Pornind de la valorificarea unor surse documentare, ce se constituie azi în serioase izvoare de informație istorică, cum sînt organele de presă: *Timpul*, *Scinteia*, *România*, *Argus*, *Universul*, *Semnalul*, *Lumea Nouă*, preluînd și analizînd critic știrile propagate de către acestea, alături de fundamentarea conținutului lucrării pe o serie de documente, corespondență, memorii, după cum arată autoarea, „cartea de față aduce în circuitul științific informații inedite, fapte și opinii de conștiință națională, depozitate în documentele de arhivă, în colecții de acte diplomatice, în dezbateri parlamentare, în memorialistică, în opiniile și comentariile slujitorilor presei românești din epocă“ (p. 7).

Din cuprinsul lucrării aflăm despre modul în care autoarea și-a structurat conținutul, acesta cunoscînd patru diviziuni importante. În același timp, fiecărei diviziuni îi sînt atașate mai multe subpuncte, toate avînd menirea de a trezi un profund și justificat interes din partea lectorului. Principiul prezentării evenimentelor este cel cronologic, iar metoda este alternarea informațiilor din presa românească sau străină cu știri radio consemnate în presă, scrisori, memorii, etc., toate avînd drept rezultat formarea unei imagini cît mai fidele și veridice din partea cititorului, asupra situației tot mai grave în care se găsea România, în ajunul declanșării celei de a doua conflagrații mondiale.

Partea întii, intitulată *Pecetea Münchenului* (p. 11—84), aduce interesante și inedite informații asupra modului în care conducătorii Ger-

maniei hitleriste reușesc să rupă echilibrul politic european, rezultat din Tratatul de pace de la Paris și să creeze o stare de tensiune între statele Europei, care va degenera într-un conflict armat. Pentru România exista o singură variantă de acțiune, aceea de a veghea la hotare și a se fortifica în interior, prin propriile eforturi.

De altfel, semnificativ, autoarea își intitulează a doua parte a lucrării *De veghe la hotare (decembrie 1938 — aprilie 1939)*. (p. 84—201). Este perioada în care, conștiente de pericolul iminent ce-l reprezintă statele revanșarde și revizioniste pentru integritatea țării, guvernele României, oamenii politici ai timpului vor acționa pentru apărarea frontierelor; alături de pozițiile principalelor personalități politice burgheze, autoarea aduce informații despre punctul de vedere al Partidului Comunist Român privitor la lupta pentru apărarea frontierelor țării. De altfel, în mai 1939, cu prilejul Zilei Muncii, P.C.R. va organiza puternice manifestații muncitorești sub lozincile: „Vrem respectarea granițelor!“ „Nu vrem război!“ „Jos fascismul aducător de război!“ etc., subliniind hotărârea comuniștilor români de a lupta cu arma în mână pentru apărarea țării (p. 222).

Mașinațiunile politice și diplomatice, acțiunile de izolare și șantaj, presiunile și amenințările exercitate asupra României de către Germania hitleristă, încercări de imixțiuni în treburile interne sau organizarea și finanțarea de agenții economice, adevărate oficine de spionaj pe teritoriul românesc, au dus la izolarea țării noastre pe plan extern. Astfel că, după cum sugestiv denumeste autoarea perioada mai—august 1939, ea poate fi socotită *Vara speranțelor. Caruselul amenințărilor*, (p. 201—306).

Informații noi aduce autoarea asupra încercărilor de conciliere și constituire a unei alianțe anglo-franco-sovietice (p. 249), „România — subliniază Livia Dandara — era profund interesată în perfectarea acestui sistem de securitate colectivă, devreme ce țările revizioniste din orbita Axei nu-și ascundeau intențiile de a revendica teritoriile din trupul țării“ (p. 249). Sînt prezentate informații, este adevărat cunoscute, asupra tratativelor germano-sovietice, din vara anului 1939, care au dus la încheierea unui pact de neagresiune între cele două state, ceea ce va produce „îngrijorare și derută declanșată într-o mare parte a țărilor lumii“ (p. 294). Poate în viitor cercetările istorice vor aduce mai multe informații și despre aceste tratative.

Observații pertinente formulează autoarea în ultima parte a lucrării, asupra momentului declanșării războiului de către Germania hitleristă, prezentînd o avalanșă de informații, vehiculate în presa timpului sau prin emisiunile radio; sînt amintite întîlnirile dintre oamenii politici români și străini, toate avînd drept scop apărarea României, care își proclamă neutralitatea în noile condiții create de război. Nu este omisă drama poporului polonez, care cunoaște o intensitate maximă în a doua săptămână de război, România primind pe teritoriul său populația refugiată și guvernul țării (p. 336).

Anul 1939 se încheia dramatic și pentru România, devenind tot mai evident pericolul intrării ei în sfera de influență a Germaniei hitleriste, ceea ce va aduce după sine mari suferințe poporului român.

Valorificînd bogata informație oferită de organele de presă ale timpului, de scrisori, memorii, alte documente, autoarea reușește să resti-

tuie o imagine vie, edificatoare asupra situației în care se găsea România, amenințată mereu de către statele revizioniste. Apreciind în ansamblu lucrarea, putem afirma că aceasta se constituie într-un bogat și generos izvor documentar, interpretat cu deosebită competență și obiectivitate de către autoare, cunoscută specialistă în politica externă interbelică a României. Deci, o carte de un real interes științific, scrisă cu o evidentă autoritate profesională.

GHEORGHE PINȚA